

Brusel 12. května 2026
(OR. en)

Interinstitucionální spis:
2026/0060 (NLE)

8931/26
ADD 1

RECH 207
RELEX 601

POZNÁMKA

Odesílatel: Generální sekretariát Rady

Příjemce: Výbor stálých zástupců / Rada

Č. předchozího dokumentu: 8120/26

Předmět: *Příprava zasedání Rady pro konkurenceschopnost (vnitřní trh, průmysl, výzkum a vesmír) konajícího se ve dnech 28. a 29. května 2026*
Doporučení Rady o rámci Evropské unie pro vědeckou diplomacii
– přijetí

DOPORUČENÍ RADY

o rámci Evropské unie pro vědeckou diplomacii

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 292 ve spojení s čl. 182 odst. 5 této Smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Věda je globální veřejný statek, který rozšiřuje hranice poznání a vyvíjí řešení ve prospěch lidstva prostřednictvím základního a aplikovaného výzkumu, a to v rámci veřejného i soukromého sektoru.
- (2) Univerzální jazyk vědy dokáže spojovat a inspirovat lidi i národy.
- (3) Věda byla vždy hnací silou evropské integrace a přispívá k utváření evropské identity založené na společných zásadách a hodnotách.
- (4) Věda, výzkum, inovace a vysokoškolské vzdělávání jsou základními prvky měkké síly Unie a přispívají k posílení vztahů Unie se třetími zeměmi.

- (5) Je třeba zajistit, aby byl mezinárodní systém výzkumu a inovací otevřený a bezpečný, a to v souladu se zásadou „co nejotevřenější – nepřístupné jen v nezbytné míře“ obsaženou v doporučení Rady o posílení bezpečnosti výzkumu¹.
- (6) Výzkum a inovace jsou v Unii centrálním prvkem konkurenceschopnosti, odolnosti, prosperity a dobrých životních podmínek společnosti a zároveň přispívají k ochraně jejich zájmů a hodnot.
- (7) Program Horizont Evropa je největším mnohostranným programem v oblasti výzkumu a inovací na světě, který je otevřený pro účast třetích zemí, mimo jiné prostřednictvím přidružení důvěryhodných partnerských zemí v sousedství Unie i mimo ni k programu, a pro účast výzkumných pracovníků z celého světa.
- (8) Cílem iniciativy „Zvolte si Evropu pro vědu“² je zvýšit atraktivitu Unie pro výzkumné pracovníky z celého světa, zejména prostřednictvím grantů Evropské rady pro výzkum (ERV)³, akcí „Marie Curie-Sklodowska“ (MSCA)⁴ a nástrojů poskytovaných na vnitrostátní a případně i na nižší než vnitrostátní úrovni.
- (9) Vývoj a zavádění průlomových technologií, jako je umělá inteligence (AI) nebo kvantové technologie, přispívají k rostoucí celosvětové konkurenci a mají hluboký dopad na životy lidí. Využití AI ve vědě jako transformační síly vytváří nebývalé příležitosti i výzvy, například v souvislosti s duševním vlastnictvím, správou dat, vědeckými publikacemi, sdílením modelů, přístupem ke znalostem a k výpočetní technice, jakož i s vědeckou etikou a integritou.

¹ Doporučení Rady ze dne 23. května 2024 o posílení bezpečnosti výzkumu, Úř. věst. C, C/2024/3510, 30.5.2024.

² https://commission.europa.eu/topics/research-and-innovation/choose-europe_cs

³ <https://erc.europa.eu/homepage>

⁴ <https://marie-sklodowska-curie-actions.ec.europa.eu/>

- (10) Unie se nachází v nepředvídatelném geopolitickém prostředí, které se vyznačuje rostoucím tlakem na mezinárodní spolupráci, demokracii, multilateralismus, právní stát a vědu jako takovou.
- (11) Státní i nestátní aktéři vyvíjejí stále větší tlak na globální a společné statky, včetně prostorů mimo vnitrostátní jurisdikci.
- (12) Pokrok v plnění Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030⁵ a cílů udržitelného rozvoje nebo při řešení trojí planetární krize, kterou představuje změna klimatu, úbytek biologické rozmanitosti a znečištění, není dostatečný, což vyžaduje společné úsilí mnoha zemí podložené vědeckými poznatky.
- (13) Unie a její členské státy patří k hlavním subjektům, které umožňují činnost globálních mezivládních vědecko-politických orgánů, jako je Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC)⁶, Mezivládní vědecko-politická platforma pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby (IPBES)⁷ a Mezivládní vědecko-politický panel pro chemické látky, odpady a předcházení znečišťování (ISP-CWP)⁸.
- (14) Výzkum zajišťuje důkazy potřebné k podpoře mezinárodních dohod a v případě potřeby podporuje politická rozhodnutí v široké škále odvětvových diplomacií.
- (15) Zahraniční a bezpečnostní politika, včetně společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP), ovlivňuje politiky v oblasti výzkumu a inovací, a to jak přímo, např. tím, že ukládá omezení pro spolupráci s některými mezinárodními partnery a konkurenty, tak nepřímo, např. tím, že usnadňuje mezinárodní spolupráci a vytváří rovné podmínky.

5 <https://sdgs.un.org/2030agenda>

6 <https://www.ipcc.ch/>

7 <https://www.ipbes.net/>

8 <https://www.unep.org/isp-cwp>

- (16) Vzhledem k tomu, že znalosti, výzkum a inovace se více než kdy jindy promítají do moci a geopolitického vlivu, měla by silná a nezávislá Unie prospěch z lepší kapitalizace výzkumných a inovačních zdrojů Unie a budování rozmanitých strategických partnerství.
- (17) Vzhledem ke stále silnější vazbě mezi vědou, technologiemi a inovacemi na jedné straně a zahraniční a bezpečnostní politikou na straně druhé, jež se odráží v četných politických dokumentech Unie⁹ a nedávno vydaných významných zprávách¹⁰, je zapotřebí rámec Evropské unie pro vědeckou diplomacii.

⁹ Mimo jiné sdělení Komise o globálním přístupu k výzkumu a inovacím, COM(2021) 252 final ze dne 18. května 2021 a související závěry Rady, 12301/21 ze dne 28. září 2021, společné sdělení o posílení příspěvku EU k multilateralismu založenému na pravidlech, JOIN(2021) 3 final ze dne 17. února 2021 závěry Rady o hodnotách a zásadách pro mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu a inovací, 10125/22 ze dne 10. června 2022, závěry Rady o posílení úlohy a dopadu výzkumu a inovací v procesu tvorby politik v Unii, 16450/23 ze dne 8. prosince 2023, sdělení Komise „Evropská strategie pro výzkumné a technologické infrastruktury“, COM(2025) 497 final/2 ze dne 30. září 2025, společné sdělení „Posílení hospodářské bezpečnosti EU“, JOIN(2025) 977 final ze dne 3. prosince 2025, doporučení Rady ze dne 23. května 2024 o posílení bezpečnosti výzkumu (Úř. věst. C, C/2024/3510, 30.5.2024).

¹⁰ Enrico Letta, *Much more than a market – Speed, Security, Solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens* (Mnohem více než jen trh – rychlost, bezpečnost, solidarita: posílení jednotného trhu s cílem zajistit udržitelnou budoucnost a prosperitu pro všechny občany EU), 2024; Evropská komise: *The future of European competitiveness. Part A, A competitiveness strategy for Europe* (Budoucnost evropské konkurenceschopnosti. Část A, Strategie konkurenceschopnosti pro Evropu), Úřad pro publikace Evropské unie, 2025; Evropská komise: *Align, act, accelerate – Research, technology and innovation to boost European competitiveness* (Sladit, jednat, urychlit – Výzkum, technologie a inovace pro posílení evropské konkurenceschopnosti), Úřad pro publikace Evropské unie, 2024; Evropská komise: *A European framework for science diplomacy – Recommendations of the EU Science Diplomacy Working Groups* (Evropský rámec pro vědeckou diplomacii – doporučení pracovních skupin pro vědeckou diplomacii EU), Úřad pro publikace Evropské unie, 2025.

- (18) Díky propojení a posílení dialogu mezi vědou a diplomacií má vědecká diplomacie zásadní úlohu při
- a) ochraně a prosazování demokratických hodnot, strategických zájmů a technologické a datové suverenity Unie;
 - b) posilování postavení Unie jako jednoho z předních světových aktérů v oblasti vědy a techniky prostřednictvím otevřené a bezpečné mezinárodní vědecké spolupráce;
 - c) zvyšování důvěry ve vědu, podpoře využívání prognóz a vědeckého poradenství v rozhodovacích procesech a podpoře zapojení veřejnosti;
 - d) maximalizaci dopadu výzkumného a inovačního potenciálu Unie pro úsilí o dosažení míru, ochrany lidských práv, multilateralismu a mezinárodního řádu založeného na pravidlech a
 - e) posilování závazku Unie udržitelně spravovat globální veřejné a společné statky, bojovat proti trojí planetární krizi, kterou je změna klimatu, ztráta biologické rozmanitosti a znečištění, a přispívat ke splnění Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 a cílů udržitelného rozvoje.
- (19) Vědecká diplomacie Unie by měla:
- a) zůstat pevně zakotvená v jádru hodnot Unie, jak jsou stanoveny v článku 2 Smlouvy o Evropské unii, včetně svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv;

- b) vycházet zejména ze zásad a hodnot, na nichž je založena mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a inovací – jak je uvedeno v globálním přístupu k výzkumu a inovacím¹¹, v Paktu pro výzkum a inovace v Evropě¹², v Deklaraci z Marseille o mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu a inovací¹³ a v bruselském prohlášení „Mnohostranný dialog o zásadách a hodnotách pro mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu a inovací“¹⁴, – zejména akademická svoboda a svoboda vědeckého výzkumu, vědecká excelence, etika a integrita výzkumu, bezpečnost výzkumu, genderová rovnost, rovné příležitosti pro všechny, rozmanitost a inkluzivnost, otevřená věda a otevřená data a tvorba politik založená na důkazech;
- c) být prováděna při plném respektování příslušných pravomocí vymezených Smlouvou a v souladu s vnější činností Unie a příslušnými programy, zejména programem Horizont Evropa.
- (20) Vědecká diplomacie by neměla sloužit jako mechanismus k oslabení sankcí na úrovni Unie.
- (21) Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) a další mnohostranné organizace podporují globální a regionální dialogy o vědecké diplomacii, k nimž by Unie měla přispívat.
- (22) Aby Unie mohla prosazovat své zájmy a zapojit státní i nestátní subjekty, měla by v oblasti vědecké diplomacie jednat strategicky a koordinovaně vůči svým globálním partnerům a konkurentům, kteří investují do svých vlastních kapacit v oblasti vědecké diplomacie.

¹¹ Sdělení Komise „Globální přístup k výzkumu a inovacím“, COM(2021) 252 final ze dne 18. května 2021.

¹² Doporučení Rady (EU) 2021/2122 ze dne 26. listopadu 2021 o Paktu pro výzkum a inovace v Evropě, Úř. věst. L 431, 2.12.2021.

¹³ <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/sites/default/files/2022-03/d-claration-de-marseille--17072.pdf>

¹⁴ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/94d6bb42-1fe7-478c-b6b4-d0be4dfb0204_en?filename=brussels-ministerial-statement-2024-02.pdf

- (23) Je třeba posílit spravedlivá a vzájemně přínosná partnerství se zeměmi globálního Jihu, zejména v regionech, které mají pro Unii strategický význam, mimo jiné prostřednictvím iniciativ Týmu Evropa v rámci strategie Global Gateway a mechanismů třístranné spolupráce, s cílem podpořit mladé výzkumné pracovníky a cirkulaci mozků, posílit vědecké kapacity, řešit asymetrie výzkumu, podporovat společnou tvorbu znalostí a řešit společné globální výzvy.
- (24) Několik členských států vypracovává a přijímá vnitrostátní strategie vědecké diplomacie a posiluje vědecko-technické kapacity svých diplomatických služeb doma i v zahraničí.
- (25) Vzhledem k množství probíhajících činností je nezbytné podporovat soudržnost a optimalizovat využívání zdrojů ve vědecké diplomacii, a to jak na úrovni Unie, tak i členských států. Za tímto účelem je zapotřebí koordinace, vzájemné učení a výměna osvědčených postupů a Komise by případně měla členským státům poskytovat individuálně uzpůsobené pokyny a pomoc s přihlédnutím k jejich specifické situaci a stávajícím rozdílům.
- (26) Vědecká diplomacie může přispět k pokroku při vytváření Evropského výzkumného prostoru (EVP), a to jak interně, tak i z hlediska jeho vnějšího rozměru. Vytvoření rámce Evropské unie pro vědeckou diplomacii bylo proto zahrnuto do politického programu EVP na období 2025–2027¹⁵, který přispívá k práci na koncepci „páté svobody“ – jednotného trhu pro výzkum a inovace¹⁶.

¹⁵ Doporučení Rady ze dne 24. června 2025 o politickém programu Evropského výzkumného prostoru na období 2025–2027, Úř. věst. C 3593, 30.6.2025.

¹⁶ Enrico Letta, tamtéž.

- (27) Unie staví na solidních základech iniciativ, které utvářely celosvětovou vědeckou diplomacii, včetně Evropské organizace pro jaderný výzkum (CERN)¹⁷ a Mezinárodního ústavu pro aplikovanou systémovou analýzu (IIASA)¹⁸. V posledních letech vznikla živá evropská komunita vědeckých diplomatů a odborníků z praxe, která vedla například k vytvoření Aliance pro vědeckou diplomacii EU¹⁹ a sítě ministerstev zahraničních věcí EU pro vědeckou diplomacii a poradenství²⁰.
- (28) Unie a její členské státy by se proto měly ve vědecké diplomacii etablovat jako globální lídři, aby hájily své vlastní zájmy, prosazovaly evropské hodnoty a sloužily globálnímu veřejnému zájmu.
- (29) Pro účely tohoto doporučení se rozumí:
- a) „vědou“ systematické studium struktury a chování fyzického a společenského světa prostřednictvím pozorování, experimentů, analýzy, interpretace a testování teorií na základě získaných empirických důkazů. Zahrnuje přírodní, technické, inženýrské, matematické a lékařské vědy, jakož i společenské a humanitní vědy a pokrývá základní i aplikovaný výzkum ve veřejném i soukromém sektoru;
 - b) „diplomacii“ vedení mezinárodních vztahů státními i nestátními subjekty mírovými prostředky, jako je dialog a vyjednávání, a to i prostřednictvím zástupců v zahraničí;
 - c) „vědeckou diplomacii“ přímé nebo nepřímé využívání vědy, vědeckých poznatků a vědecké spolupráce za účelem informování a podpory zahraniční politiky na různých úrovních, jakož i využití diplomacie k podpoře a prosazování mezinárodní spolupráce a vědeckého pokroku.

¹⁷ <https://home.cern/>

¹⁸ <https://iasa.ac.at/>

¹⁹ <https://www.science-diplomacy.eu/>

²⁰ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/europe-world/international-cooperation/science-diplomacy_en#eu-ministries-of-foreign-affairs-science-diplomacy-and-advice-network

- (30) Toto doporučení nezasahuje do pravomocí členských států v žádné oblasti politiky, včetně zahraniční a bezpečnostní politiky, ani do autonomie a nezávislosti vědeckých institucí.

DOPORUČUJE ČLENSKÝM STÁTŮM, aby s plným ohledem na subsidiaritu, proporcionalitu, institucionální autonomii a akademickou svobodu a v souladu s vnitrostátními specifiky, odlišnými výchozími pozicemi a pravomocemi členských států podle Smlouvy a s přihlédnutím k potřebě optimalizovat zdroje na úrovni Unie i členských států přijaly tato strategická, operativní a podpůrná opatření:

Strategická opatření

1. uznat význam vědecké diplomacie jako součásti své politiky v oblasti výzkumu a inovací a zahraniční a bezpečnostní politiky i jejího přínosu pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a společnou bezpečnostní a obrannou politiku tím, že uznají její potenciál v relevantních politických strategiích;
2. ve spolupráci s Komisí maximalizovat dopad vědecké diplomacie na prosazování hodnot Unie, včetně svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, jakož i míru a multilateralismu;
3. uznat potenciál vědecké diplomacie pro podporu činností mezinárodní spolupráce v oblasti vědy, výzkumu a inovací a využívat opatření vědecké diplomacie k tomu, aby se Unie stala světovým lídrem v oblasti akademické svobody, svobody vědeckého výzkumu, otevřené vědy a otevřené a bezpečné mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu, technologií a inovací, mimo jiné prostřednictvím iniciativy „Zvolte si Evropu pro vědu“ na základě přístupu Tým Evropa a prostřednictvím přidružení třetích zemí k programu Horizont Evropa a programu Euratomu;

4. ve spolupráci s Komisí využívat vědeckou diplomacii k prosazování zájmů Unie týkajících se konkurenceschopnosti, odolnosti, prosperity a dobrých životních podmínek společnosti, například s cílem lépe využívat příležitosti, které nabízejí partnerství s Unií, mimo jiné prostřednictvím strategie Global Gateway²¹, prosazovat evropské technologie, podporovat úlohu Unie při stanovování globálních technických norem, jakož i technologickou a datovou suverenitu Unie, a to na základě zásady vzájemnosti, pokud jde o otevřenost a sdílení údajů;
5. ve spolupráci s Komisí podporovat na unijní, vnitrostátní a nižší než vnitrostátní úrovni mezioborové a nadoborové dialogy mezi různými aktéry v oblasti vědecké diplomacie o tom, jak sladit vědecké cíle se zájmy zahraniční a bezpečnostní politiky, zejména s ohledem na potřebu: a) posoudit dopady omezení na mezinárodní vědeckou spolupráci; b) identifikovat a zmírňovat rizika pro hospodářskou bezpečnost a bezpečnost výzkumu, zejména v oblasti kritických a citlivých technologií, a c) prozkoumat a využívat potenciál vědecké diplomacie pro přípravu půdy pro opatření v oblastech výzkumu a inovací a zahraniční a bezpečnostní politiky;
6. ve spolupráci s Komisí a s náležitým ohledem na bezpečnostní otázky související s technologiemi dvojího užití a dalšími citlivými technologiemi identifikovat konkrétní oblasti, v nichž může být vědecká diplomacie využívána jako nástroj budování důvěry pro udržování a podporu dialogu se třetími zeměmi, kdykoli je to považováno za přínosné a je to v souladu se zahraniční a bezpečnostní politikou, a zároveň zajistit, aby tento dialog nevedl k neoprávněnému předávání citlivých znalostí zahraničním vojenským nebo zpravodajským službám ani nenarušoval sankce na úrovni Unie;

²¹ https://commission.europa.eu/topics/international-partnerships/global-gateway_cs

7. všude tam, kde to může přinést přidanou hodnotu ke stávajícím politickým procesům, využívat vědeckou diplomacii k úsilí o provádění Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 a cílů udržitelného rozvoje, k podpoře rozvoje a provádění mezinárodních dohod, k řešení globálních výzev v oblasti udržitelnosti, a to i v nestabilních a geopoliticky strategických prostředích, jako je Arktida, Středomoří, východní hranice EU a západní Balkán, a k udržitelnému řízení globálních a společných statků v roztržitém geopolitickém prostředí, včetně oblastí a prostoru mimo jurisdikci jednotlivých států, jako je volné moře a hlubokomořské oblasti, Antarktida, nízká oběžná dráha Země, Měsíc a další nebeské objekty, jakož i společné statky, jako je rádiové spektrum a tmavá a tichá obloha;
8. ve spolupráci s Komisí podporovat vedoucí postavení Unie v globální vědecké diplomacii:
 - a) zapojením se do diskuse o globální vědecké diplomacii, kterou organizuje UNESCO a další mezinárodní fóra, a b) posilováním vazeb a budováním aliancí s důvěryhodnými partnery po celém světě, které se řídí společnými zájmy Unie a členských států a jsou založeny na společných zásadách a hodnotách v oblasti výzkumu a inovací;
9. na základě úspěšných příkladů, jako je Mezinárodní středisko synchrotronního záření pro experimentální vědu a aplikace na Blízkém východě (SESAME)²², využívat vědeckou diplomacii k usnadnění zřizování a rozvoje mezinárodních výzkumných infrastruktur, a tím podporovat ambice Unie a její schopnost sdružovat;
10. ve spolupráci s Komisí etablovat evropské výzkumné a technologické infrastruktury do pozice strategických aktiv „měkké síly“ Unie ve vědecké diplomacii²³ a jako klíčové hnací síly strategické autonomie a vědecké excelence Unie, přičemž bude využit jejich potenciál přilákat nejlepší talenty, jejich přínos k inovacím, průlomovému výzkumu, vytváření znalostí, stanovování norem a sdílení dohledatelných, přístupných, interoperabilních a opakovaně použitelných dat (FAIR) a jejich úloha při rozvoji dvoustranných a mnohostranných vztahů;

²² <https://www.sesame.org.jo/>

²³ Sdělení Komise o evropské strategii pro výzkumné a technologické infrastruktury, COM(2025) 497 final/2, 30.9.2025 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=COM:2025:497:REV1>

Operativní opatření

11. nejsou-li již zavedeny, zvážit vytvoření – na základě stávajících struktur – adekvátních podpůrných mechanismů pro koordinaci vědecké diplomacie napříč vládou a s klíčovými zúčastněnými stranami na různých úrovních, včetně jmenování národního koordinátora pro vědeckou diplomacii, je-li to na místě, a prozkoumání synergií s dalšími odvětvovými diplomaciami, jako je klimatická, environmentální, vodní, oceánská, polární, vesmírná, digitální, energetická a zdravotní diplomacie, se zvláštním důrazem na vzájemné vazby s technologickou a digitální diplomacií a kulturní diplomacií;
12. ve vhodných případech a po konzultaci s Komisí zvážit vypracování národních plánů pro akce vědecké diplomacie založené na zájmech a hodnotách, které budou pravidelně aktualizovány na základě: a) identifikace strategických tematických a zeměpisných priorit a zájmů na unijní, vnitrostátní a případně na nižší než vnitrostátní úrovni dohodnutých mezi relevantními zúčastněnými stranami v oblasti vědecké diplomacie a b) posouzení společných zájmů a příležitostí ke spolupráci mezi Uníí a třetími zeměmi v konkrétních oblastech, mimo jiné prostřednictvím účasti a přidružení v rámci programu Horizont Evropa;

13. přezkoumat a, bude-li to nutné, posílit mechanismy vědeckého poradenství a prognózování ministerstev zahraničních věcí a dalších relevantních ministerstev s cílem identifikovat nedostatky v kapacitě a vypracovat doporučení pro zlepšení těchto mechanismů vědy pro politiku, mimo jiné případným umístěním výzkumných pracovníků²⁴ jako vědeckých poradců do diplomatických služeb, na základě zkušeností získaných ze stávajících mechanismů vědeckého poradenství na celosvětové, unijní, vnitrostátní a nižší než vnitrostátní úrovni, a podpořit tak širší úsilí o podporu využívání vědeckých důkazů při tvorbě veřejných politik²⁵, mimo jiné prostřednictvím akce EVP na podporu evropské vědy pro politiku;
14. přezkoumat a případně posílit mechanismy diplomatické a mezinárodní spolupráce ministerstev pro vědu a dalších relevantních struktur v oblasti výzkumu a inovací identifikováním nedostatků v kapacitách a vypracováním opatření ke zlepšení diplomatických dovedností v rámci těchto mechanismů, mimo jiné případným umístěním zkušených diplomatických poradců do vědeckých institucí;

²⁴ Viz doporučení Rady ze dne 18. prosince 2023 o evropském rámci pro přilákání a udržení výzkumných, inovačních a podnikatelských talentů v Evropě, Úř. věst. C 1640, 29.12.2023.

²⁵ V souladu se závěry Rady o posílení úlohy a dopadu výzkumu a inovací v procesu tvorby politik v Unii, 16450/23 ze dne 8. prosince 2023.

15. ve spolupráci s Komisí posílit zapojení Unie do mezinárodních vědeckých organizací a pokud možno je koordinovaně podporovat, včetně globálních mezivládních vědecko-politických platforem, a posílit spolupráci s nevládními mezinárodními organizacemi působícími v oblasti vědecké diplomacie, jako je Mezinárodní rada pro vědu (ISC)²⁶ a nadace Geneva Science and Diplomacy Anticipator (GESDA)²⁷, jakož i s organizacemi působícími v oblasti technických norem a úmluv;
16. ve spolupráci s Komisí vytvářet sítě a synergie mezi vědeckými a technickými referenty v diplomatických zastoupeních Unie a členských států po celém světě s cílem maximalizovat jejich krátkodobý i dlouhodobý dopad a lépe využívat stávající zdroje, včetně vnitrostátních sítí a digitálních platforem, se zaměřením spíše na koordinaci než na vytváření nových struktur a na zamezování vzniku zbytečné administrativní zátěže;
17. ve spolupráci s Komisí podporovat působení vědecké diplomacie Unie tím, že zaujmou strukturovaný přístup k vědecké diaspoře členských států, budou napomáhat vytváření příslušných sítí ve spolupráci s akademickými výměnnými službami a dalšími stávajícími relevantními mechanismy, lépe využijí vnitrostátní a unijní sítě absolventů programů mobility Unie, jako je Asociace Marie Curie Alumni²⁸ a sdružení Erasmus Mundus²⁹, a využijí zavedených akcí, které podporují vědeckou spolupráci mezi lidmi bez ohledu na geopolitické rozdíly;
18. vypracovat strategický přístup vůči ohroženým vědcům a výzkumným pracovníkům z řad uprchlíků s cílem usnadnit jejich další přínos k výzkumu a inovacím na základě zásad a hodnot, které Unie zastává, přičemž se uplatní nezbytná ochranná opatření;

²⁶ <https://council.science/>

²⁷ <https://www.gesda.global/>

²⁸ <https://www.mariecuriealumni.eu/>

²⁹ <https://www.em-a.eu/>

19. usilovat o účinnou spolupráci s globálním Jihem budováním spravedlivých partnerství v oblasti vědecké diplomacie, která podpoří přínos místních znalostí, včetně odborných, k práci zaměřené na společné globální výzvy a poskytnou příležitosti k budování kapacit, což rovněž přispěje k řešení asymetrie ve výzkumných a inovačních kapacitách;

Podpůrná opatření

20. podporovat vazby mezi diplomatickými službami členských států na jedné straně a organizacemi provádějícími výzkum, univerzitami a dalšími vysokoškolskými institucemi, včetně aliancí Evropských univerzit, subjekty financujícími výzkum, výzkumnými pracovníky, jakož i občanskou společností a nestátními subjekty na straně druhé, které mohou otevřít nové cesty k inovacím a posílit globální partnerství nad rámec tradičních kanálů mezi vládou a akademickou obcí;
21. ve spolupráci s Komisí podporovat rozvoj pozitivních narativů vědecké diplomacie, které se opírají o multidisciplinární a interdisciplinární výzkum, a to systematicky včetně sociálních a humanitních věd, a šíření těchto poznatků prostřednictvím vědeckých publikací, komunikace a angažovaností s veřejností s cílem zvýšit důvěru ve vědu, posílit integritu informačního prostoru, bojovat proti dezinformacím a chránit demokracii, svobodu a multilateralismus;

22. podporovat mnohojazyčnost ve vědecké diplomacii a jazykovou rozmanitost ve vědě v souladu s doporučeními skupiny G20 k zapojení vědy³⁰;
23. při plném respektování vnitrostátních pravomocí v oblasti vzdělávání a akademické svobody podporovat začlenění prvků souvisejících s vědeckou diplomací, úlohou vědy v mezinárodní spolupráci a fakticky podloženou tvorbou politik do relevantních programů vzdělávání a odborné přípravy s cílem zvýšit informovanost mladších generací o vazbách mezi vědou, politikou a globálními výzvami, například podporou vědecké diplomacie ambasadů mládeže, je-li to žádoucí;
24. ve spolupráci s akademickými institucemi a příslušnými zúčastněnými stranami zvážit poskytování odborné přípravy v oblasti vědecké diplomacie vědeckým pracovníkům a diplomatům, jakož i odborníkům pracujícím na pomezí vědy a diplomacie, a to i začleněním modulů vědecké diplomacie do studijních programů diplomatických akademií a odborné přípravy diplomatů před jejich vysláním do zahraničí

DOPORUČUJE, ABY KOMISE přijala následující opatření, zejména na podporu provádění bodů 1 až 24 tohoto doporučení:

25. podpořit mapování aktérů, strategií a nabídek odborné přípravy v oblasti vědecké diplomacie Unie a úsilí partnerů a konkurentů Unie v oblasti vědecké diplomacie s cílem získat přehled o stávajících vnitrostátních rámcích a aktuálně dostupných zdrojích vědecké diplomacie a osvědčených postupech, jakož i o globálním prostředí vědecké diplomacie, v němž Unie a její členské státy působí, čímž rovněž přispěje ke snižování rozdílů mezi členskými státy;

³⁰ https://g7g20-documents.org/fileadmin/G7G20_documents/2025/G20/South%20Africa/Sherpa-Track/Research%20and%20Innovation%20Ministers/1%20Ministers'%20Language/Research%20and%20Innovation_Recommendations%20on%20Science%20Engagement_23.09.2025.pdf

26. posílit monitorování převratného vývoje v oblasti výzkumu, technologií a inovací, jako je například zvýšené využívání AI ve vědě, v rámci celkové politiky Unie v oblasti AI³¹, a to posouzením jeho důsledků pro vědeckou spolupráci, integritu výzkumu, etiku, ochranu duševního vlastnictví a konkurenceschopnost a odolnost Unie, vytváření hodnot a technologickou suverenitu a podporou odpovědného, transparentního, spravedlivého a bezpečného využívání těchto technologií zaměřeného na člověka na celosvětové úrovni;
27. umožnit pravidelnou výměnu mezi vědci a diplomaty a s odborníky působícími na rozhraní obou těchto oblastí prostřednictvím zřízení virtuální platformy evropské vědecké diplomacie založené na přístupu Tým Evropa a vybudované, je-li to možné, na stávajících unijních a vnitrostátních platformách a sítích, která může sloužit k identifikaci témat pro společnou vědeckou diplomacii vůči příslušným zemím a regionům v zájmu Unie;
28. zřídit ve stávajícím rámci EVP ad hoc kontaktní skupinu (např. stálou podskupinu fóra EVP pro globální přístup), která může být aktivována ad hoc na podporu rozvoje společné reakce v oblasti výzkumu a inovací, je-li to zapotřebí v reakci na geopolitický vývoj, jako jsou hrozby pro hospodářskou bezpečnost Unie, vojenská agrese nebo zhoršování stavu demokracie, mimo jiné podporou koordinovaného posuzování rizik a plánování pro případ nepředvídaných událostí v rámci mezinárodní výzkumné spolupráce;

³¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/cs/policies/ai-office>

29. začlenit rámec Evropské unie pro vědeckou diplomacii do rámcového programu pro výzkum a inovace a dalších programů Unie, včetně programu Euratomu pro výzkum a odbornou přípravu, podporou nástrojů, jako jsou iniciativa „Zvolte si Evropu pro vědu“, přidružení k programu Horizont Evropa a mezinárodní účast v něm, vědeckotechnické dohody, projekty programu Global Gateway, evropský cloud pro otevřenou vědu³² konsorcia evropské výzkumné infrastruktury (ERIC)³³ a síť Eureka³⁴, jakož i iniciativy zaměřené na konkrétní zeměpisné regiony a témata, jako je Partnerství pro výzkum a inovace v oblasti Středomoří (PRIMA) na období 2021–2027³⁵, Inovační program AU–EU³⁶, Partnerství evropských a rozvojových zemí při klinických hodnoceních (EDCTP) v oblasti globálního zdraví na období 2021–2027³⁷, Mise inovací³⁸ a Transatlantická aliance pro oceánský výzkum (AAORIA)³⁹.
30. usnadnit zřízení Středomořského centra pro vědeckou diplomacii, jak bylo oznámeno v Paktu pro Středomoří⁴⁰, a to na základě stávajících činností v regionu, jakož i vypracovat společnou akci pro vědeckou diplomacii na Blízkém východě a s aktéry z Blízkého východu v úzké spolupráci s členskými státy (společné politické opatření) a případně posílit dialogy o vědecké diplomacii s klíčovými mnohostrannými a mezinárodními partnery, jako je Africká unie (AU), Společenství latinskoamerických a karibských států (CELAC), Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN) a Střední Asie, jakož i s kandidátskými zeměmi EU a třetími zeměmi přidruženými k rámcovému programu pro výzkum a inovace;

32 <https://eosc.eu/>

33 <https://www.eric-forum.eu/>

34 <https://www.eurekanetwork.org/>

35 <https://prima-med.org/>

36 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/system/files/2023-07/ec_rtd_au-eu-innovation-agenda-final-version.pdf

37 <https://www.edctp.org/>

38 <https://mission-innovation.net/>

39 <https://allatlanticocean.org/>

40 Společné sdělení „Pakt pro Středomoří“, JOIN(2025) 26 final, 16.10.2025.

31. posílit poskytování vědeckého poradenství pro zahraniční a bezpečnostní politiku, zejména prostřednictvím činností Společného výzkumného střediska Evropské komise (JRC)⁴¹ a poradního vědeckého mechanismu⁴², jakož i decentralizovaných agentur Unie⁴³, a to i podporou mezinárodních dialogů ve spolupráci s mezinárodními orgány pro vědecké poradenství.

PROVÁDĚNÍ, KOMUNIKACE A PODÁVÁNÍ ZPRÁV

Doporučuje se, aby členské státy provedly body 1 až 24 tohoto doporučení co nejdříve v závislosti na své konkrétní situaci.

Doporučuje se, aby Komise a členské státy informovaly širokou veřejnost o významu vědecké diplomacie.

Doporučuje se, aby Komise monitorovala pokrok při provádění tohoto doporučení s využitím stávajících struktur řízení EVP, zejména stálé podskupiny fóra EVP pro globální přístup, ve spolupráci s Evropskou službou pro vnější činnost, s využitím platformy EVP a relevantních monitorovacích nástrojů, a aby každé dva roky podávala Radě zprávu o pokroku při provádění tohoto doporučení v rámci dvouletého podávání zpráv o globálním přístupu k výzkumu a inovacím. Není třeba vytvářet žádné nové struktury.

Doporučuje se, aby stálá podskupina fóra EVP pro globální přístup podporovala stanovení společných ukazatelů použitelných pro všechny aktéry zapojené do vědecké diplomacie Unie s cílem umožnit soudržné a systematické monitorování jejich činností a pokroku, a tím umožnit efektivní shromažďování kolektivních informací na podporu vypracování vzájemně se sbližujících opatření.

⁴¹ https://joint-research-centre.ec.europa.eu/index_cs

⁴² <https://scientificadvice.eu/>

⁴³ https://www.euda.europa.eu/publications/brochures/eu-ansa_en

V této souvislosti se členské státy vyzývají, aby s Komisí dobrovolně sdílely, pokud jsou k dispozici, informace o svých vnitrostátních přístupech a iniciativách jako podklad pro výše uvedené činnosti Komise v oblasti monitorování a podávání zpráv.

V Bruselu dne

Za Radu

předseda/předsedkyně
